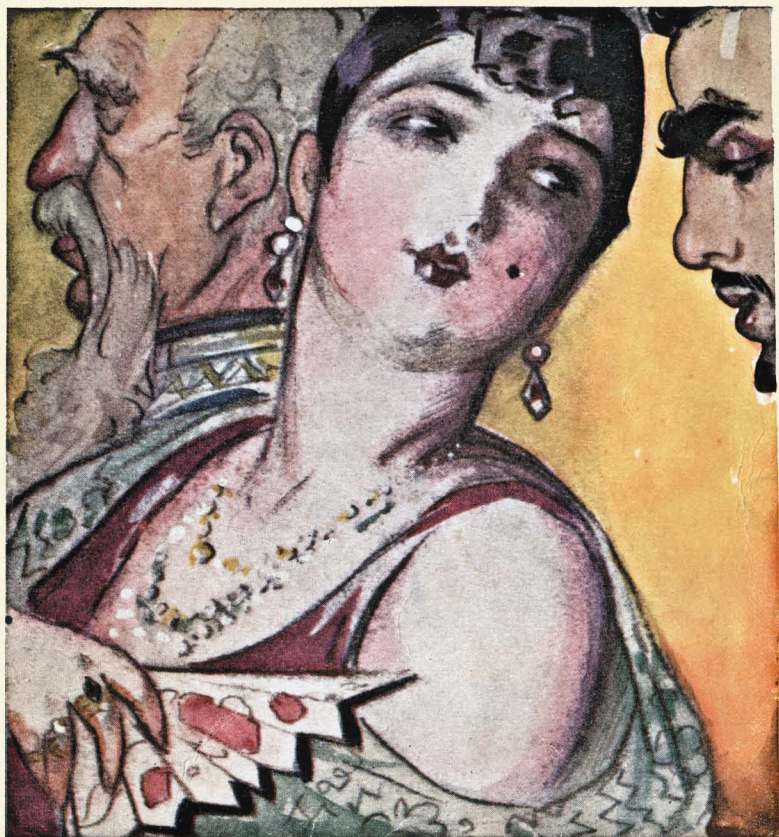

Anton Tšehov
VENÄLÄISTÄ
RAKKAUTTA

KIRJA

ANTON TSHEHOV

VENÄLÄISTÄ
RAKKAUTTA

Suomentanut
REINO SILVANTO

Toinen painos

HELSINKI
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ
KIRJA

Näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-292-3

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Helsinki 1929

Kustannusosakeyhtiö Kirjan
kirjapaino

ARVOITUKSELLINEN LUONNE

Ensimmäisen luokan rautatievaunussa.

Tummanpunaisella sametilla päällystetyllä sohvalla istuu sievänpuoleinen nainen puoleksi nojautavassa asennossa. Kallisarvoinen hepeninen viuhka vapisee hänen kovasti puristetussa kädessään, silmälasit putoavat tuon tuostakin hänen kauniilta, pieneltä nenältään, rintasolki milloin kohoaa, milloin laskeutuu kuin vene aallokossa. Hän on liikutettu... Toisella sohvalla, häntä vastapäätä, istuu kuvernöörin virastossa palveleva, erinäisiä toimia varten asetettu virkamies, nuori vasta-alkava kirjailija, joka painattaa kuvernementin sanomalehtiin pieniä kertomuksiaan eli novelleja, joiksi hän itse niitä sanoi. Niissä hän kuvasi suuren maailman elämää... Hän katselee naista kasvoihin, katselee

läheltä, tuntijan tavoin, tekee havaintoja, tutkii tätä eksentristä, salaperäistä luonnetta, ymmärtää ja pääsee perille . . . Tuon naisen sielu oli kuin hänen kämmenellään.

— Oo, minä pääsen perille teistä! virkkaa erinäisten toimien virkamies suudellen naisen kättä rannerenkaan kohdalta. Teidän herkkä henkenne pyrkii ulos labyrintin sokkeloista . . . Niin! Tais-telu on kammottava, hirvittävä, mutta . . . älkää masentuko! Te voitatte!

— Kirjoittakaa minusta, Voldemar! sanoo nainen surullisesti hymyillen. Elämäni on niin täyteläinen, vaihteleva, kirjava . . . Ja pääasia — olen onneton! Olen dostojevskilainen kovan onnen lapsi . . . Näyt-täkää maailmalle minun sieluni, Voldemar, minun poloinen sieluni! Te olette psykologi. Emme ole vielä tuntiakaan istuneet tässä keskustellen, mutta te olette jo päässyt minusta perille!

— Puhukaa, rukoilin teitä, puhukaa!

— No, kuunnelkaa sitten. Olen syntynyt köyhässä virkamiesperheessä. Isäni oli hyväntahtoinen, ymmärtäväinen, mutta . . . ajan henki ja seura . . . vous comprenez, ymmärrättehän, en tahdo syyttää isä parkaani. Hän joi, pelasi korttia, antoi lahjoja

itseään, ja äiti . . . Mitäpä puhuakaan hänestä? Puutetta, kamppailua leipäpalasesta, ylenkatsetta . . . Oi, antakaa minun olla häntä muistelematta! Minun täytyy tulla toimeen omin voimin . . . Nurinkuri-
nen kasvatustila, roskaromaanien luku, nuoruuden
hairahdukset, arka ensi lempi . . . Ja taistelu . . .
Kauheata! Entä toivottomuus? Ja kasvava epä-
usko elämää ja omaa itseäni kohtaan? . . . Oh! Te
olette kirjailija ja tunnette naisia. Te ymmär-
rätte . . . Pahaksi onneksi on luonteeni hurja ja tuh-
laavainen . . . Minä odotin onnea! Tahdoin elää!
Niin! Olla ihminen — siinä näin onneni piilevän!

— Te olette ihmeellinen! sopertaa kirjailija suu-
dellen kättä rannerenkaan kohdalta. En suutele
teitä, vaan ihmisen kärsimystä! Muistatteko Dos-
tojevskijn Raskolnikovia? Hän suuteli siten.

— Oi, Voldemar! Tavoittelin kuuluisuutta, lois-
toa, niinkuin — miksi ujostelisin? — jokainen, jonka
luonne ei ole tusinaihminen. Janosin jotakin tava-
tonta . . . epämaisellista! Mutta silloin . . . silloin
sattui tielleni rikas, vanha kenraali . . . Ymmär-
tää minua, Voldemar! Olihan se itseuhrautuvai-
suutta, itsensäkieltämistä! En voinut menetellä toi-
sin. Lisäsin perhettä, aloin matkustaa, harjoittaa

hyväntekeväisyyttä... Mutta miten minä kärsin, miten sietämättömiä, alhaisia ja iljettäviä mielestäni olivat tuon kenraalin syleilyt, vaikka hän, totta puhuen, oli aikoinaan ollut urhea soturi. Oli hetkiä... kauheita hetkiä! Mutta minua vahvisti se ajatus, että ukko pian heittää henkensä, että sitten saan ruveta elämään mieleni mukaan, antaudun rakastetulle miehelle, tulen onnelliseksi... Minulla on, nähkääs, mielitiettyäni. On, Jumalan nimessä!

Nainen leyhytteli vinosti viuhkallaan. Hänen kasvoilleen tuli itkuinen ilme.

— Sitten ukko kuoli... Ja jätti minulle jonkin verran... Olen vapaa kuin lintu. Nytpä on elämäni onnellista, ajattelin. Eikö niin, Voldemar? Onni kolkuttaa ovelle pyrkien luokseni. Ei muuta kuin päästää se vain sisälle, mutta... ei! Voldemar, kuulkaa, minä rukoilen!... Nyt voi antautua armaansa omaksi, ruveta hänen elämäntoverikseen, auttajakseen, hänen ihanteittensa puolesta taistelemaan... olla onnellinen... levähtää... Mutta miten surkeasti ja typerästi tässä matoisessa maailmassa saattaakaan tapahtua! Kuinka inhoittavaa! Olen onneton, onneton, onneton! Jälleen on minua kohdannut vastus! Tunnen taaskin onneni olevan

kaukana, kaukana! Kunpa tietäisitte ne tuskat!
Ne tuskat!

— No, mitä? . . . Mikä tuli esteeksi? Pyydän,
kertokaa! Mikä?

— Toinen rikas ukko . . .

Särkynyt viuhka peittää naisen sievät pienet kasvot. Kirjailija tukee käsin päätään, jossa ajatukset temmeltävät, huoahtaa ja vaipuu sieluntuntijan tavoin mietteihinsä. Veturi viheltää ja puhkuu . . . Ikkunaverhot punertavat laskevan auringon valossa . . .

ISO VOLODJA JA PIKKU VOLODJA

— Päästäkää, tahdon itse ajaa! Minä istun ajan viereen! sanoi Sofia Lvovna kovalla äänellä. Ajaja, odota, minä tulen sinun viereesi istumaan!

Hän seiso i reessä. Hänen miehensä Vladimir Nikititsh ja hänen lapsuudenystävänsä Vladimir Mihailitsh tukivat häntä käsistä, jotta hän ei kaatuisi. Kolmivaljakko riensi huimaa vauhtia eteenpäin.

— Sano inhan, ettei olisi pitänyt antaa hänelle konjakkia, kuiskasi Vladimir Nikititsh harmissaan matkatoverilleen. Olet sinäkin aika lurjus!

Eversti tiesi kokemuksesta, että sellaisilla naisilla kuin hänen vaimonsa Sofia Lvovna oli, seuraa hysterinen nauru ja itku tavallisesti tuollaista hurjaa, hiukan humaltunutta iloa. Hän pelkäsi, että hänen

täytyisi ruveta heidän kotiin palattuaan laittelemaan kääreitä ja antamaan tippoja sen sijaan, että olisi päässyt levolle.

— Prrr! huusi Sofia Lvovna. Minä tahdon ajaa!

Hän oli sydämellisen iloinen ja riemuitsi. Kaksi viime kuukautta, aina hääpäivästä saakka, oli häntä kiusannut se ajatus, että hän oli mennyt naimisiin eversti Jagitshin kanssa silmälläpitäen etuja ja, kuten sanotaan, par *dépit*.^{*} Mutta tänään hän oli vihdoinkin kaupungin ulkopuolella sijaitsevassa ravintolassa tullut vakuutetuksi siitä, että rakasti intohimoisesti miestänsä. Viidestäkymmenestäneljästä ikävuodestaan huolimatta oli tämä vielä niin solakka, sukkela ja notkea, oli niin hauskaasti laskeutunut leikkiä ja laulanut mustalaisnaikkosten kanssa. Nykyjään ovat ukot todella tuhat kertaa huvittavampia kuin nuoret, ja näyttää siltä kuin vanhat ja nuoret olisivat vaihtaneet keskenään osia. Eversti oli kaksi vuotta vanhempi hänen isäänsä, mutta mitä se sitten merkitsi, kun kerran hänessä, totta puhuen, oli äärettömän paljon runsaammin elinvoimaa, reip-

^{*} Kiukuissansa.

pautta ja terveyttä kuin Sofia Lvovnassa itsessään, vaikka hän olikin vasta kaksikymmentäkolmevuotias?

— Oi armaani, kaunoiseni! ajatteli Sofia Lvovna.

Ravintolassa hän oli myöskin tullut vakuutetuksi siitä, ettei entisestä tunteesta ollut enää kipinääkään jäljellä hänen sielussaan. Hänen lapsuudenystävänsä Vladimir Mihailitsh eli — kuten tuttavallisesti sanotaan — Volodja, jota hän vielä eilen oli mielettömästi, epätoivoisesti rakastanut, ei kiinnittänyt nyt ensinkään hänen mieltään. Tänään oli Volodja pitkin iltaa tuntunut niin veltolta, uniselta, ikävältä, mitättömältä, ja se hävyttömyys, millä hän tavallisesti vetäytyi syrjään ravintolalaskua suoritettaessa, oli tällä kertaa sapettanut Sofiaa siinä määrin, että Sofia oli töin tuskin voinut pidättäytyä sanomasta hänelle: »Jos olette köyhä, niin pysykää kotona!» Eversti oli yksin maksanut.

Puut, sähkölankapylväät ja kinokset kiitivät vilahtaen Sofia Lvovnan silmien ohi ja ehkäpä hänen mieleensä juuri tästä syystä johtui mitä erilaisimpia asioita. Hän ajatteli: ravintolan lasku oli noussut sataankahteenkymmeneen ruplaan, mustalaisille — sata, ja huomenna hän saattoi tuhлата

kuin tuuleen vaikka tuhat ruplaa, jos vain tahtoi, jotavastoin hänellä ei ollut kaksi kuukautta sitten, ennen häitään, edes kolmea ruplaa, ja oli hänen jokaisen turhanpäiväisen pikku seikan vuoksi pitänyt kääntyä isän puoleen. Mikä muutos hänen elämässään!

Hänen ajatuksensa harhailivat; hän muisti, kuinka eversti Jagitsh, hänen nykyinen miehensä, oli hakkaillut tättä. Silloin oli Sofia Lvovna ollut noin kymmenvuotias. Kaikki olivat siihen aikaan kotona sanoneet, että eversti oli tädin onnettomuuteen syypää. Ja tämä ilmestyikin todella usein itkettynein silmin päivällispöytään ja matkusteli vähän väliä jonnekin. Sanottiin, että tati parka ei löytänyt mistään rauhaa. Eversti oli silloin sangen kauris ja hänellä oli loistava menestys naisasioissa, josta syystä koko kaupunki tunsu hänet ja tiesi kertoa, että hän muka joka päivä ajoi tervehtimään ihailijattariaan kuten lääkäri potilaitaan. Harmaista hapsista, kurtuista ja silmälaseista huolimatta näyttivät hänen laihat kasvonsa, etenkin sivultapäin, toisinaan vielä nytkin ihanilta.

Sofia Lvovnan isä oli sotilaslääkäri ja oli joskus palvellut samassa rykmentissä kuin Jagitsh.

Volodjan isä oli myöskin sotilaslääkäri ja hänkin oli aikoinaan palvellut samassa rykmentissä kuin Sofia Lvovnan isä ja Jagitsh. Huolimatta sotkuisista ja hurjista lemmenseikkailuistaan oli Volodja opiskellut oivallisesti. Hän oli hyvällä menestyksellä päättänyt opintonsa yliopistossa ja valittuaan ulkomaisen kirjallisuuden erikoisalakseen valmisteli nyt väitöskirjaansa. Hän asui isänsä, sotilaslääkärin, luona kasarmissa eikä hänellä ollut tuloja, vaikka olikin jo kolmikymmenvuotias. Lapsina Sofia Lvovna ja hän asuivat eri huoneistoissa, mutta saman katon alla, ja Volodja tuli usein Sofian luo leikkimään. Yhdessä he kävivät tanssikoulua ja lukivat yhdessä ranskaa. Mutta kun Volodja oli varttunut solakaksi, kauniiksi nuorukaiseksi, alkoi Sofia kainostella häntä, rakastui häneen mielettömästi ja rakasti aina viime aikoihin saakka, kunnes meni naimisiin Jagitshin kanssa. Volodjallakin oli loistava menestys naisasioissa jo lähes nelitoistavuotiaasta alkaen, ja ne naiset, jotka hänen tähtensä rikkoiivat omia aviomiehiään vastaan, puhdistautuivat sillä, että Volodjahan oli vielä niin nuori. Äskettäin tiesi joku hänestä kertoa, että hän ylioppilaana ollessaan vuokrasi yliopiston läheisyydestä

kalustetun huoneen ja joka kerta, kun joku koputti hänen oveensa, kuului oven takaa hänen askeleensa ja sitten anteeksipyyntö puoliääneen: »Suokaa anteeksi, en ole yksin».

Jagitsh oli ihastunut häneen ja takasi hänen tulevaisuutensa, kuten Djerzhavin teki Pushkinille. Tuntikausia he saattoivat vaieten pelata biljardia tai pikettiä ja jos Jagitsh lähti jonnekin kolmivaljakolla, hän otti Volodjan mukaansa. Tämä taas ei uskonut väitöskirjansa salaisuuksia muille kuin Jagitshille yksin. Ennen, kun eversti oli jonkinverran nuorempi, joutuivat he usein kilpailijoiksi, mutta eivät olleet milloinkaan mustasukkaisia toisilleen. Siinä seurapiirissä, jossa he tavallisesti esiintyivät yhdessä, sanottiin Jagitshia isoksi Volodjaksi ja hänen ystäväänsä pikku Volodjaksi.

Paitsi isoa Volodjaa, pikku Volodjaa ja Sofia Lvovnaa oli reessä vielä yksi henkilö, nimittäin Margarita Aleksandrovna eli Rita — joksi häntä yleisesti sanottiin —, rouva Jagitshin serkku, yli kolmenkymmenen vanha, kovin kalpea neito, jolla oli mustat kulmakarvat ja silmälasit. Hän tupakoi taukoamatta, vieläpä tuimassa pakkasessakin, ja hänen rinnoillaan ja polvillaan saattoi aina huo-

mata tupakan tuhkaa. Hän puhui nenäänsä hyvin pitkäveteisesti, oli kylmäverinen, saattoi juoda juopumatta likööriä ja konjakkia miten paljon tahansa ja kertoi kaksimielisiä juttujaan veltoisti ja mauttomasti. Kotona hän lueskeli aamusta iltaan paksuja aikakauskirjoja ripotellen niihin tupakan-tuhkaa tai söi jäätyneitä omenia.

— Sonja, herkeä jo hassuttelemasta, hän huusi nenäänsä. Tuo on todellakin tyhmää!

Kun tulliportti tuli näkyviin, ajoi kolmivaljakko hiljemmin ja taloja ja ihmisiä näkyi jo. Sofia Lvovna rauhoittui, painui miehensä puoleen ja vai-pui ajatuksiin. Pikku Volodja istui vastapäätä häntä. Nyt alkoi rouvan hauskoihin ja hurjiin ajatuksiin sekaantua synkkiäkin. Tuo mies, joka istuu vastapäätä, tietää, että hän, Sofia Lvovna, on rakastanut häntä, ja uskoo tietysti niitä huhuja, jotka kertovat hänen menneen naimisiin everstin kanssa par dépit. Hän ei ollut koskaan tunnustanut Volodjalle rakkauttaan eikä tahtonut sitä tälle ilmoittaa, vaan oli salannut tunteensa, mutta Volodjan kasvoista saattoi huomata, että tämä hyvin ymmärsi Sofian — ja hänen itserakkautensa kärsi siitä. Kaikkein alentavinta hänen asemassaan oli

kuitenkin se, että tämä pikku Volodja häiden jälkeen alkoi yht'äkkiä olla erikoisen huomaavainen häntä kohtaan, mitä ei ollut milloinkaan aikaisemmin tapahtunut; istui tuntikausia hänen luonaan vaieten tai lörpötellen joutavia. Ei hän nytkään reessä virkkanut mitään, vaan polki kevyesti hänen jalkaansa ja puristi hänen kättään. Nähtävästi hän oli vain odottanutkin sitä, että Sofia Lvovna menisi naimisiin, ja näytti nyt halveksivan häntä sekä tuntevan häntä ajatellessaan samaa kuin ajatellessaan jotakin huonomaineista ja siveetöntä naista. Ja riemun ja rakkauden miestänsä kohtaan sekaantuu hänen sielussaan solvaisun ja loukatun ylpeyden tunteeseen, valtasi hänet suuttumus ja hän tahtoi istua ajan viereen, huutaa, viheltää...

Juuri kun he ajoivat nunnaluostarin ohi, kummahti valtavan iso tornikello. Rita teki ristinmerkin.

— Tässä luostarissa on meidän Oljamme, sanoi Sofia Lvovna, joka myöskin teki ristinmerkin ja huohti.

— Minkätähden hän meni luostariin? kysyi eversti.

— Par dépit, vastasi Rita ärtyisästi tarkoittaen

Sofia Lvovnan ja Jagitshin avioliittoa. Nykyjään on tuo par dépit niin muodissa, kun vaaditaan koko maailma taisteluun. Hän oli hurja koketti, nauroi alati, himoitsi vain tanssiaisia ja kavaljeereja, mutta yht’äkkiä — siinä se oli! Kaikki hämmästyivät!

— Se ei ole totta, sanoi pikku Volodja laskien turkinkauluksensa alas ja näyttäen kauniit kasvonsa. Ei se tapahtunut par dépit, vaan jatkuvien onnettomuuksien johdosta, jos suvaitsette. Hänen veljensä tuomittiin pakkotöihin, eikä nykyjään tiedetä hänen olinpaikkaansa. Ja äiti kuoli surusta.

Hän nosti kauluksensa jälleen pystyyn.

— Ja siinä teki Olja oikein, hän lisäsi kolealla äänellä. Elää kasvattina ja päälle päätteeksi sellaisen veijarin parissa kuin Sofia Lvovnan, — sekin on arveluttavaa!

Sofia Lvovna kuuli hänen äänensä ylenkatseellisen sävyn ja aikoi tiuskaista hänelle hävyttömyyden, mutta vaikenikin. Sama suuttumus valtasi hänet taas ja hän kavahti pystyyn surkeasti huutaen:

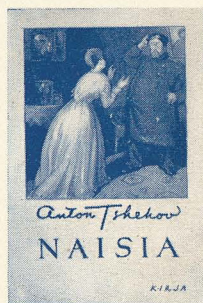
— Minä tahdon aamukirkkoon! Ajaja, aja takaisin! tahdon nähdä Oljan!

Käännyttiin ympäri. Luostarikellon ääni oli täy-

20: —

25: —

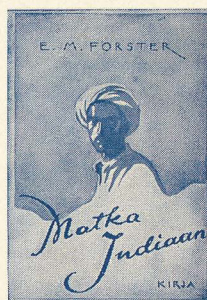
35: —,
sid.
45: —

35: —,
sid.
45: —

20: —,
sid,
30: —

45: —,
sid.
55: —

KIRJA

Hinta 25: —

näköispainos ntamo 2012

9 789522 152923 >

www.ntamo.net